ޠާއިފުގެ ދަތުރުފުޅު

މުޝްރިކުންގެ އަނިޔާވެރިކަމާއި ކައުސާހިބާގެ

ހިތްވަރުފުޅު ގަދަކަމުގެ މިސާލެއް

ޢަބްދުالله ޝާކޫރު ޙަސަން

ޖާހިލުގެ ހަބުރުލުވު

މުޝްރިކުންގެ އަނިޔާވެރިކަމާއި ކައުސާރިބާގެ

ހިތްވަރުދުގުގަދަކަމުގެ މިސާލެއް

އަބްދުالله ޝާކޫރު ޙަސަން

2018

އާދަމްބެކަލުން ރަޙްމަތްކުރެއްވިގޮތުގައި ފޮނުއްވި ސޯރިބާ މަދީނާއަށް

ހިޖްރަތުކުރެއްވުމުގެ ކުރިން އަހަރެއްހާއި ދުވަސް ކުރީގެ ދުވަހެކެވެ. ބައްޕަ މުހައްމަދުން

ކަލާކުރައްވާ ގޮތުގައި އެ ދުވަހަކީ މީލާދީން ހަސަނާ ނަވާރުވަނަ އަހަރުގެ ފެބުރުވަރީ

ނުވަމަ ދާރަލް މަހުގެ ދުވަހެކެވެ. ނަބީކަމުން ދިހަވަނަ އަހަރުގެ ޝައްވާލް މަހުގެ

ދުވަހެކެވެ. އާދަމްބެކަލުން ރަޙްމަތްކުރެއްވިގޮތުގައި ފޮނުއްވި މާތް ނަބިއްޔާ އެކަލޭގެފާނު

އިންސާނިއްޔަތަށް ދެއްކެވި ހެޔޮކަމުގެ ދަރުސްތަކުގެ މަސައްކަތްޕުޅުގައި ގަނޑުވަރުން

ނިކުތުމަށް އެދިގެންނެވީ އެ ދުވަހުގެ ވަރަށް ހަނދުން ހަނދުންވާއެވެ. މައްކާގެ ތަފާތު

މުޝްރިކުންގެ ހަސަދަ އިންގެވީއެވެ. އެ ދުވަހުގެ ހަތަރުދަން ހާދަނަހަރޯއްވާ އެ

މަސައްކަތްޕުޅުގައެވެ. ނަމަވެސް އެ މާތްސޯރިބާގެ ވަރަކަށް އަޅުއަހާން އެއްވެސް

މީހަކާ ބައްދަލުވެވަޑައިގެން ނުގެންނެވީއެވެ. މައްކާގެ މުޝްރިކުންގެ ތަކުން ޤައުމީ އިސްތިރާ

ސޯރިބާ ވަޑައިގެންނެވާ ތަން ފެނުނައިރަށް މީހުން އެކި ފަރާތްފަރާތަށް ކެވިއަރައި

އަރުވުން ދިރަން ދިޔުމަށެވެ. އިސްތިރާސޯރިބާގެ ބަލާއްޔަތްޕަރި ވަރަކަށްފުރުމަކާއި ހުރި

ނަސޯރަތްފުޅުތައް ހެއްދުމުގެ ކަންފަތްތަކާހަމަޔަށް ފިރިޔާ ނުދިނުމަކަށް ބަލައިގެ. އެ

މާތް ސޯރިބާގެ ވަރަކަށް އަޅުއަހައި ބަހުރެތިއް ނިމުމައިލުމުން ވެސް ހައްދުގެ އިސްތިރާ

ދަރިފުޅަކާއި ސޯބިތު ހުރިކަމް ދައްކަވަމުން ގެންދަވާނީއެވެ.

މުޝްރިކުންގެ ތަކުން ކާފިރުބެވެ. އިއްޔަފުމުން އެ ދުވަހު މީހަކާ

ބައްދަލުވެވަޑައިގެންނެވި ކަމުގައިވިޔަސް އެ މީހަކު ވެސް ކިރީ ކަލޭގެފާނުގެން ހުރި

ފުރައްސާރައެވެ. ސޯބިތުކަންދިނީ އަދަބު ކެޔަކަމެވެ. ރައްމު ކެޔަކަމެވެ. ނަމަވެސް

އިސްތިރާ ސޯރިބާ އެ ދުވަހުގެ ހަމަރުދަން އެ މަސައްކަތްޕުޅުގައި ހުދަކުރައްވައެވެ.

ސޯބިތުކަމާއި ހިތްވަރުފުޅާކަމެވެ.

އިރުއޮއްސާނަން ކައިރިވުމުން ގަނޑުވަރަށް މިސްރާބު ޗެއްސުވިއެވެ. ކައްސާރިބާ އާރު ހުންނަވީ އެހެނިހެން ދުވަސް ދުވަހަށް ވުރެ މާ ބޮޑަށް ވަރުބަލިފުޅުވެފައެވެ. ހިތްފުޅުގައި އޮތީ ވަރަށް ބޮޑު ބުރަކަމެކެވެ. އިންތިހާ ދަރަޖައިން ރޮއްތިވަޖެއިގެން ކުށްވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތުތަކާއި ބަރަކަސް ޔާބަގާއި މަސްޔޫރި ކަމުގެ ވިސްނައިދުއްވުގެ ގަދައަޅުއްވައި މަސައްކަތްކޮށް ހުރަސްއަޅުއްވައި ގަނޑުވިއިރު ވެސް އަ ފަރުމާން އިހުސާނުތެރިކަން ބޮޑުވިކަމައި ޗުއްޓުގައި ހަސްދުފުހަސަތައި ދާ މަސްދަކުރު ތަކުރާރުކާން ޖެހިވަޑައިގެންނަވަމުން ދާން ފުރުމުން ހިތްފުޅުގައި އުފެދުން ބަރުކަމެވެ. އުދާސްކަމެވެ.

މި ދެންނެވި ހާއްސަ ދުވަހުގެ ތަޖުރިބާއިން ސާބިތުވި އެއް ހަޤީޤަތަކީ މަސްކާގެ ބިންގަނޑު ދުވަހެއް ދުވަހަކަށް ދެރަވަމުންދާ ކަމެވެ. އެ ބިމުގެ ވިހަނަކަން ކުޑަވަމުން ނެތިވަމުންދާ ކަމެވެ. މަސްކާގެ ބިމުން އިންސާނިއްޔަތުގެ ބަދަރަށް އެ ވަގުތަށް ފިޔާން ހުރި ހުރިހާ ހޮޅު ދުވަސްތަކުގެ ދިމާ ހަރަކާތްތަކެވެ. އެހެންކަމުން އިތުރު ސާރިބާ އެ ދުވަހު ވިސްނައި ވަޑައިގެންނެވި މަސްކާއިން ބޮޑަށް އިސްތިހާރު ދަށުވަތާއިގެން ނުކުމެވަޑައިގެންނެވުމުގެ ވަގުތު އަތްވެއްޖެ ކަމުގައެވެ. ވިސްނުންފުޅު ތޮޅުން ދާއިމަކު ކުރެއްވުމަށް ދަތުރުވެރިއްޔާއްގޮތުގައި ދިހަ ވަރަކަށް އަހަރު ހަދުކަރައްވާއިރު އެ ބިމަކުން އެ ވަގުތަށް ފިބިވަޑައިގެންނަވާން "ބޭނުންތެރި" އަޔާރުދުން ވާނީ ފިބިވަޑައިގެންފައެވެ. އެ ބަތަރު ވާނީ އެ ދަރުވަތަށް ފަތްބަދިކާއި ދަނޑުވަތި އިޤްބާދުފައެވެ. ދެންބާރީ މިބާނީ އެ ދަރުވަތުގެ އަދުއްވުންނެވެ. އެ ވަގުތަށް ބާރުން ހިޔާ ފަދަ ޖުއްރަފާއި ނަމާ މީހުންނެވެ. އެހެންކަމުން ދާއިރާގެ ހަކަތާއި ބުނަވަރު ބާލިބު ކަނޑުއްވުމަށް ފަރު އެދެވިނެންގަން އޭއަށް ވަރު ވިހަނަ

ބިލެއް ފެނިވަޑައިގަންނަވާތީ ބެއްލެވުމެވެ. މަސައްކަތްކުރެއްވުމުގެ ވެރި ބަދަލުކޮށް
ލެއްވުމެވެ.

ކައުސާރިބާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ އެ މާތް ސާރިބާގެ ދަރުވަރުގެ ވެރި ބަދަލުކޮށްދެއްވަން ކަނޑައެޅުއްވި އެހެން ސަރަހައްދު ވެސް އޮޅިވެ. އިތުރު ސާރިބާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަގެ އާގޯވިރި ބޮޑުބޭބޭފުޅު އަބޫޠާލިބުގެފާނު އާއި ވަނީ އަވަހާރަވެވަޑައިގަތީއެވެ. އަބޫޠާލިބުގެފާނު އަވަހާރަވެވަޑައިގަތުމުން ހަދީޖާބީބީގެ ބަނަރަނުން ހާއްސަކަމެއް ވެ އަބޫޠާލިބުގެފާނެވެ. އެކަން ވަނީ ކަލުސާރިބާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަ ޚަދީޖާބީބީ ބޮޑުކަން އެ ކަން އިއްޔާމުން ކުރުވެފައެވެ. އެހެންކަމުން ކަލުސާރިބާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަ އެކު ހުރިހާ އެ މާތްސާރިބާގެ ޚަދީޖާގެ ހިމާޔަތުން މަހުރޫމު ވަޑައިގެންފައެވެ.

އިތުރުސާރިބާގެ ބޮޑުބޭބޭފުޅު އަބޫޠާލިބު ވެސް ނަމާދުކުރި ހަމަޔަން ވެސް އެ މާތް ސާރިބާ ދަޢުވަތުގެ ކުރިމަތިލެއްވިއެވެ. ޤުރައިޝުން އިސްލާމްދީނަށް ބިރުދެއްކުން އިތުރު ވެސް އެ ކަމާ ކުރިމަތިލީ ނުބަފާތްބަސް ތިބިއެވެ. މުޅި ޚަދީޖާއާ އިޖުތިމާޢީ މުޢާމަލާތް ކުރަނީ ބަހިޔާ ކުރިއްޔާ އެއްގޮތަކަށް ފާސިދުވެއް ނުބައިސަތު ކުރިމަތިކުރަން. ނިކަމެތި ވަރަށް ބޭބޭބޭ ބަދަލުކުރަށް ޚަދީޖާގެ ވެރިކަން ލިބުނު އަދި އެކަން ޤުރައިޝުން އެތަ ގޮތަށް ކުރިއަރައިކަމުގެ ހަމަނާ ރަނގަޅުކުރިއެވެ. އިތުރުސާރިބާ ޚަދީޖާގެ ބޮޑުކަމަލިއެވެ.

ޚަދީޖާގެ ބޮޑުކަމުގައި ޙަޔާތުގައިވެސް ކަމެއްކަން އަންނާނީ ކުރިމަތި މި ދަރިންގެ ތަ ފަސްވަރު ކަމަކަށް ނުވެދާނެއެވެ. ޢަރަބީންގެ ފުރަތަމަ ނިޒާމުގެ އާއިލާގެ

ހިމާޔަތުން ބޮޑުވުމަކީ ގާތުބައިގަނޑެއްގެ ތެރެއިން ކުރެވޭ ފާހަގަކުރެވޭ ތަރުބިއްޔަތު ދެއްވާ ކަމަކަށް ވެއެވެ

ކަމެކެވެ. ފުރުދެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ލިބޭން ޖާހު ހުރިހާ ހިމާޔަތަކާއި ރައްކާތެރި

ކަމެއް ނިކުމެއިގެންނުދެވުނެވެ. އެ މީހުންގެ ސަޤާފަތާއި ރައްކާތެރިކަމާ ޖެހިގެން ބޭނުންވާ

ހުރިހާ އިންސާނީ ހައްގުތަކެއް ދަތުރުކުރުމުގެ. ދެބިމާގެ ހިމާޔަތުން ބޮޑުވެފައިވާ

މީހުންގެ ޖާނާއި މާލާއި އިއްޒަތާއި އަބުރުގެ އެއްވެސް ހުރުމަތެއް ނެތެވެ. ބޮޑުން

މީހަކަށް އެ ފަދަ މީހާކު އަދުވެރިކަން ވެސް ގަނެވިދާނެއެވެ. ގަބުލު ވެސް

ކަނޑުވިދާނެއެވެ. މުދާކަލު ފޭރިގަނެވިދާނެއެވެ. އެ ފަދަ ކަމަކާ ކުރިމަތިވިޔަސް އެ

މީހަކަށް އެއްވެސް ގޮތަކުންގެ ނުވަތަ ގޮވައިދެއްގެ ނުވަތަ އާދަކާދައެއްގެ ހިމާޔަތެއް

ނުލިބޭނެއެވެ. އަދި ކިއްވެތޯއެވެ؟ އެ ފަދަ މީހެއްގެ ގޮތުގެ ކިބައިން ފޮނުވާ ހިފުން

ހަމައެއް ވެސް ނެތެވެ. ފުރަތަމަން ކިޔަސްކަރު ތިޔަ ކަލޭގެފާނު ޞައްލަﷲ

ޢަލައިހިވަސައްލަމަގެ ރަފާތް ފެންބަވައިގެންފައެވެ. އެ ފަދަ މަސްރަހައްގައި

އަބޫޠާލިބު އިބްރާހީމް ބާއިޓާއިން ބޮޑުކަން ކުރުވުން ދެރައިޝުމްގެ ނިޔަފާ މިހުން

އެއްބަސްވު އެކަކަށްގައި އިބްރާހީމްގެ ގައިކުރަން އަރައި ގަތުމަން ތައްޔާރު

ވެއްޖެއެވެ. އެހެންކަމުން ކަލޭގެފާނު ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަ ގަސްތު ކުރެއްވި

އެ މަތި ސޫރަތާގެ ދަރުވަތުގެ މަރުކަޒުއްކަމުގައި ޖާއިފު ހައްދުވުމާ މަސައްކަތްޖެހުއް

ކުރެއްވުމަށެވެ. އަރަބި ޤަބީލާތަކުގެ ތެރެއިން ޤަބީލާއެއްގެ ހިމާޔަތް

ލިބިވަޑައިގަންނަވާތޯ ބައްލަވައިގަތުމަށެވެ.

ކަލޭގެފާނު ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަ ޖާއިފަށް ވަޑައިގެންނެވީ

ފައިމަގުގައި ހިނގަވައިފައެވެ. އަރިހުގައި ގެންގުޅު ޒައިދު ބިން ހާރިޘާގެ ރަޟިޔަﷲ

ޢަންހު ގޮސްކަށް ގެއްލެވެ. އެ ދަރަން ވަޑައިގެންނެވި ދުވަސްވަރުގައި ދިހަ ދުވަސް

ޤަބީލާތަކަކަށް އިސްލާމްދީނަށް ގޮވައިލެއްވިއެވެ. ޠާއިފަށް ވަޑައިގަތުމާއި އެނބުރި މައްކާއަށް ވަޑައިނުގެން ބޭއްސެވުމާ ދެމެދު ގޮތްގަނޑެކަށް މަހެއްހައި ދުވަސް ހޭދަކުރެއްވިއެވެ.

ޠާއިފަކީ އަރަބިކަރައިގެ ވަރަށް މުހިއްމު ރަށެކެވެ. މާތްވެގެންވާ މައްކާއާ ސާޅީސް ފަސްސަވަރަކަށް މޭލު ދުރުގައި އޮންނަރަށެކެވެ. ވަރަށް ފިނި ސަރަހައްދެކެވެ. ފެންތިމާގެ ހިޔާ ދިޔާ ފަދަ ގަސްގަހާގެހި ގިނަ ބިމެކެވެ. ބަގީޗާތަކާއި ދަނޑުފަސްގަނޑު ގިނަ ރަށެކެވެ. އަރަބިކަރައިގެ ނިސްބަތުން ފިނި ރަށެކެވެ. އެ ރަށުގެ މީހުންނަކީ އަތޮމަތި ތިރާގެ ފުރުސްތޮރި ބައެކެވެ. ދުނިޔޭގެ ޖީހަތުންތިރިކަމުން ހެއްލުމާއި އަޅުވެތިވުމުގައި ވަރުގަދަތަކަން ހައްތަރުވެފައި ތިބި ބައެކެވެ. މުދާވެރިކަން ބޮޑުވެފައި ވަރަށް ގިނަ ފަހަރަށް ހެއްދުވި ފަރާތް ހަނދާން ނުކޮށް ކަލޭގެވެ. އަޅުގަނޑު އަޅުވެތި ދުރަށް ސަރުކާރިއްޔާ ކަލޭގެވެ. އެ ދުވަސްވަރު ޠާއިފުގައި ކަން އޮތީ އެ ގޮތަށެވެ. މައްކާގެ މީހުންނަކީ ކާށްމަދުވެސް މިންވަރެއްގެ އަޅުތެރި ކަންފުޅެއް ވެސް ހިތިބައެކެވެ. ގައުމީ ސިޔާސަތުގައި އެ މީހުން މަތިވެރިވެ އޮތް ޖިހާދުތަކާއި ދީނީ ޒިޔާރަތުގެ ސަލާމަތުންނެވެ. އަސްލުއިނދެން ޠާއިފުގެ މީހުންގެ ކިބައިގައި އެ ފަދަ އެއްވެސް ޝުޢޫރެއް ނުހުރެއެވެ. ހަމަ އެއާއެކު ސަޤާފީކުރުން ހާސިލުވެފައިވާ ސަލާމަތުން އެ މީހުންގެ ކިބައިންވެސް ރަނގަޅު އިޚްލާޞްތެރިކަމެއް ނުލިބެއެވެ.

ރަސޫލާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ޠާއިފުގެ ހާލަތު ދެނެވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އެކަމަކު މައްކާއާ ކައިރިގައި ރަށްވެހިކަމުގެ އަސަރެއް ހުރި ރަށަކަށް އޮތީ ވެސް ޠާއިފެވެ. އެހެންކަމުން އިސްލާމްދީން ރަށަށް ވަޑައިގެންނެވުން

ހަމަޖެއްސުމެއްވެ. މައްކާއަށް ވެރި ވެސް ނުރައްކާތެރި ވެއްޖެއްކަން އެނިގިވަޑައިގެން ހުންނަވައެވެ. އެ މާތް ސާހިބާ ބޮޑުރައްވައިގެންހުންނެވި މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ގޮތުން އެ ކަން ކުރައްވާން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާތީއެވެ.

އެ ދުވަސްވަރު ޖާހިލުގެ ވެރިކަމުގައި ތިބީ ޢަމްރު ބިން ޢައުދުގެ ތި ނުދަރީންނެވެ. އަބޫދަރ ޤާސިމާއި މަސްޢޫދާއި ރަބީޢާއެވެ. އެ ތިން މީހުން ކުރު އެކަކު ކާވިނީކޮށްގެން އުޅުނީ ޤުރައިޝު ވަންހަރިގެ އަންހެނަކާއެވެ. ބައްޕަ ޖުމުލަގެ އަންހެނަކާއެވެ. އެއަންހަނުގެ ކާކުގެ ކާވިނު ކުރެވުނު ބޮޑެތި ކާފަރުން ބަލައިދީގެ އައްޕާނަގެ އުއްމީދާ ވެސް ކުރެއްވުނެވެ.

ކައުސާރިބާ ބިން ޢަބްދުﷲ އަލައިހިވަސައްލަމަ އެ މީހުން މިހާރު ވާހަކަދެކެ ދެއްކެވިއެވެ. ހަމަ ދިނުގެ ދައްވަތު ފޮނުއްވުމުގައި އެބައިމީހުންގެ ހިތާދަރަން އެދިވަޑައިގެންނެވިއެވެ. ނަމަވެސް އެބައިމީހުންގެ ފަރާތުން ލިބިވަޑައިގެންނެވީ ވަރަށް ހުތުރު ޖަވާބެކެވެ.

އާގޮތުއިން އެކަކު ދެންނެވިއެވެ.

"ﷲ ކަލޭގެފާނު ރަސޫލުކަމާއިގެން ފޮނުއްވައިފި ނަމަ އަލުގަނޑު އެކަލާނގެ ގޮފުގެ އުރަކޮޅު ވިދައިލާނަމެވެ."

ދެވަނަ މީހާ ދެންނެވިއެވެ.

"އަޅެ މާތްﷲ އަށް ރަސޫލުކަމާއިގެން ފޮނުއްވަން ކަލޭގެފާނު ނޫން އެހެން މީހަކު ލިބިވަޑައިނުގަތީ ހެއްޔެވެ؟"

ބިންވަނަ ހިނާ ދެންނެވިއެވެ.

"މާތްالله ގަސަންދެމެވެ. އަޅުގަނޑު ކަލޭގެފާނަށް ވަރަކަތެއް ނުދައްކާނަމެވެ.

އެހެނީ ކަލޭގެފާނަކީ ބިޔަ ވިލާގެފާ ފަރާތެއް މާތް اللهގެ ރަސޫލާއެ ކަމުގައިވާ ނަމަ

ކަލޭގެފާނާ ސުވާލުކުރަން ޖަވާބުދީ ހުރުން ވާނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ބޮޑު ކަމެއް ކަމުގައެވެ.

ކަލޭގެފާނު މާތްاللهގެ ރަސޫލަކަށްވާނަ ވުރެ އިތުރުވާގެއް ހަމަތާ ނަމަ ބިޔަ ފަތަ

ތަރުވަރިޔާ ވަރަކަތަމްކާ ވަރަށް ވުރު މަތީ ގަތަރު މާ ބޭނެވެ."

ޢަމްރު ބިން ޢާޞްގެ ދަރިން އިންސާނިއްޔަތުގެ މުޙުސިނުންގެ ޤާބިލުކަން

ހަރައިދީ ވަރަށް ފިހަ ބިރުތެރިކަކެވެ. ނަމަވެސް އެ މާތް ޞަޙާބީ ވަރަށް ސާދާސީދާކަމާ

އެކު އެ ޙަޔާތުގެ ކަކުރުން ބަރަބަރުގެ ކުރެއްވިއެވެ. އެންމެ ފަހު ވަރަކަ ފުރެއްގެ

ޒަމާން ހަދިސް ކުރެއްވިއެވެ.

"އެހެން ކަލޭގެފާނާ ނަމަ މި މައްސަލަ ބިޔަބައި މިހެން ހަމައިގައި

ބޭއްވާށެވެ. އެންމެ ކުޑަކުރަން މި ރަނގެ އާއްމުންނަށް މި ދެއްވާތީގެ މަސްގައި ހުރަސް

ނާޅާށެވެ."

ކައުސަރިބާ ބިންތު عبدالله ޙަފްޞާ އާއިޝާ ޒައިނަބު އެހެނިހެން

އަމީރުންނާއި އާއްމުންގެ ކުރިމަތްޗަކަށް އެ މާތް ސަރިބާގެ ދަރުވަތު ހުރަހެއްނުވާމަ

މަސަތްކަތްޖެހު ކުރެއްވިއެވެ. ނަމަވެސް ޢަމްރު ބިން ޢާޞްގެ ދަރިން އެ ކަމަށް

ވެސް ހުރަސް އަޅައިދިނެވެ. އެބައިމީހުން ދެންނެވިއެވެ.

"ކަލޭގެފާނުގެ ބިޔަ ރަސޫލުކަން އިއްވަވަން މި ރަށުގައި އެއްގޮތަކަށް ވެސް

ހުންނަވައިގެން ނުވާނެއެވެ."

އެހެން ދަންނަވައިފައި އެ ރަށުގެ ބާޒާރުމަތީ ދަށް ފެންވަރުގެ މީހުންނާއި އަޅުންނާއި ނޫކަރުންނާއި ހަމަހަ ނުޖެހޭ ކުޑަކުދިން އިތުރު ސާހިބާއާ ފާޅުކުރެއްވިއެވެ. އެ ތިން މީހުން އެންމެ ކުއްސާހިބާ ޢަބްދުﷲ ޢަލީއި ވަސަލްލަމަ އެ ރަށުން ނުކުތުމަށެވެ.

އެ މީހުންތައް ބައިބައިގަނޑެއް އައިސް އިތުރުސާހިބާ ޢަބްދުﷲ ޢަލީއިވަސަލްލަމަ ވަރަށްލިބިއެވެ. އެބައިމީހުން އިތުރުސާހިބާއަށް ހުތުރު އެއްޗެހިގޮވިއެވެ. ހަރުވައި ފުރައްސާރަކޮށް މަލާމާތްކުރިއެވެ. މަގުގެ ދެ ފަރާތުގައި ދެ ސަފަށް ތިބެ އިތުރުސާހިބާގެ ފައިންފުޅަށް ހިލައްކަމުން ގެންދިޔައެވެ. އެ މީހުންގެ ހިލަތައް އަދާކުރުމުން ގެންދިޔައީ ލޭފޮދީ ސާހިބާގެ ފައިތިލަފުޅުގަޔާއި، ތަނބިކަނިފުޅުގަށެވެ. ތަދުފުޅު ބޮޑު ވެސް ގޮވުންނެވެ. ތަނބިކަނިފުޅާއި ފައިތިލަފުޅު ފުރޮޅި އަނގޮ ޚުފުދުން ފައިވާންޖެހޭތަ ފުވިއެވެ. އިތުރުސާހިބާ ޢަބްދުﷲ ޢަލީއިވަސަލްލަމައަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާ ގަދަ ވޭނުގެ ސަބަބުން ވަރުބަލިފުޅުވެގެން އިށީނދެވަޑައިގެންފި ނަމަވެސް މީހުންތައް އައިސް ދެ ފަޅިއްދަނޑިފުޅުގައި ހިފައި ނަގައިފައި މަލާމާތުގެ ގޮތުން ދަންނަވައެވެ.

"ހަރުކަށް ހިނގާވާށެވެ. ހަރުކަށް ހިނގާވާށެވެ. އޭ ރަސޫލާއެވެ."

އޭރު އެތައް ބައިތަކެއް ވަނީ ކަނިބައާން ވެސް އެއްލާފައެވެ. އެ މީހުންތައް އަތުލައިބަލާ ތަޅައި ހަޅޭއްލަވަމުން ގެންދިޔައެވެ.

ކުއްސާހިބާ ޢަބްދުﷲ ޢަލީއިވަސަލްލަމައަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވަމުން ދިޔަ އަނިޔާގެ ވޭނުގެ ސަބަބުން ހޭނެތުނުފަދަ ވެއްޖެ ވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އެހިނދު އިތުރު

ސާހިބާ ނަންގަވައި ކޮނޑުފުޅަށް ލައްވައިގެން ހަނބާރަން ނުކުމެވަޑައިގެންނެވީ

ޢައިދުބިން ބާރިޤަދު ރަސޫލުﷲއަށްހުއްޓެވެ. ކުރިން ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން

ކައުސާހިބާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަގެ އަރިހުގައި އެ ދަރުމަތުކުގައި ބައިވެރިވެ

ވަޑައިގެންނެވީ ޢައިދު ބިން ހާރިޘާ ރަސޫލުﷲ އަންނަ ގިނިކަންނާއެވެ.

އިތުރުސާހިބާގެ ހަރުކަތަށް އަތުން އަންނަ ހަމަލާތައް ދިފާއު ކުރުއްވުމުގައި ގަދަ

އަޑުއްވައި އުޅުއްވުމުގެ ސަބަބުން ޢައިދުގެ ފާރުގައި އިސްތިރާފުކަމާއި ހަރުކަތްވެސް

އެބައް އެތިފަހަރު އަރައިފާއެވެ. އިސްތިރާފު ފުރި ހަރުކަތުގެ އެބަންދިބެން ވެސް

ޢަހުމުވެވާއެވެ.

އެ ޒާހިރު އަސްޙާބުންގެ ތަހުގެއް ނަތީ ހިތްބަރުކަން އިތުރު ސާހިބާގެ ޖާހިރު

ހަރުކާތު ޢަހުމުވަމުން ދިޔައިރު ހުތުރު ބަސްތަކުން ސަބަބުން ބަރަކާތްތެރި ހިތްޖުޅު

ވެސް ފާރުވެ ކުރިކުރިވަމުންދިޔައެވެ. އޭގެ ކުރިން ދުވަހަކު ވެސް އެ މާތް ހިތްޖުޅު

ފާރު ނުވާ ވަރަށްވެ. އެ އަސްޙާބުންގެ ބައިބައިގަނޑު އިތުރުސާހިބާ ދުކުންލައިފައި

ދިޔައީ ޖާއިފާ ތިން މާދު ދުރުގައި އޮތް މާބިސްކަދުރު ބަޔަކާއިކަން

ވަދުވައިގެންނެވުމުންނެވެ. އެ ބަޔަކާއަޅި އިތުރުސާހިބާ ޞައްލަﷲ

ޢަލައިހިވަސައްލަމަގެ ކާބަފައިކަލުން ކުރު އަބޫދުލަނާފުގެ އަބޫދުޝަފްޝެގެ ރަބީޢަތުގެ

ދެ ދަރިން ކަމުގައިވާ އުތުބާއާއި ޝައިބާއާ ދެބޭފުޅުގެ ބައިޖާއަކަށެވެ. އިތުރުސާހިބާ

ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަ އެ ބައިޖާގެ މާބިސްކަދުރު ފެހިއްގެ ހިޔަލުގައި

އިށީދެވަޑައިގެންނެވިއެވެ.

ކުރީން ވެސް ދެންނެވި ފަދައިން އިމުރުސާހިބާގެ ހަނިލޫގާއި ހިތްޕުޅުވަނީ ތޫރުފި ގިނައެއްގެ ފަހެވެ. ޖާހިލުވާ އަނިޔާވެރިންގެ ހިފުމަކާއި ކުރުބަސްތަކުގެ ވިހަ ތިރުމަކުން ނިކުމެވެ. އިމުރުސާހިބާ ކުރުނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ހިތްޕުޅުގައި ޓިހަވަޅިގެން ހުރެވެ. އެ މާތް ސާހިބާ ދިނިހާރަން ގެންނަވާން މަސައްކަތްކުރު ކުރައްވަމުންގެންދަވި ހެޔޮކަމުގެ އިންގިރޭސީގެ ކުރި ބޮޑުން ފަދައެވެ. ނަމަވެސް އެ މާތް ސާހިބާ ހުރީން މިނެވަރުފާ ގެދު ފިސާރި ރުހިވަޖައިގެންނެވެ. އިންސާނިއްޔަތަށް ތެދުމަގު ދައްކަވުމުގެ ބޭރު މަސައްކަތްކުރު އެ މާތް ސާހިބާއާ މަތިކުރުއްވި ޢާތިފާ ދެދު ފުރިހަމަ ހަޔާނަކާއި ހުސްމިދުގައެވެ. އެ މާތް ސާހިބާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ ރަސޫލުކަންފާޅުކަން ތަވައްކުލު ކުރައްވައިގެންނެވެ. ނަމަވެސް ކާބަވެރިކަމުގެ ދާއިރާއަށް ޝަކުވާކުރުން ވެސް އެއްނަ ދާއިރާއެކެވެ. އިމުރު ސާހިބާ އެ ހާލަތުގައި އެ މާތް ސާހިބާގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެ ޤަސްރަތަކަށް ޝަކުވާ ބޭރުމިފަ ކުރެއްވިއެވެ. ކާބަވެރި އަޅުވެރިކަމުގެ އިހްސާސް ތަރުޖަމާކުރެވޭ ބަސްފުޅުތަކުންނެވެ. މަދަނާއި ތަނާގެ އިބާރަތުންނެވެ. ކައުސާހިބާ ޞަލްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަ ދުޢާފުޅު ކުރެއްވީ އަނަނަހިވި ވާރުމުންނެވެ.

"އަށްދަވާއި ބޮޑުކުރެއްވި ރަސްކަލާނގެލޮވެ! މިއަދާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެލޮވެ! މިއަދާގެ އާދައްބާރުއް ނާމިކަމާ ދެދު އިބަރަސްކަލާނގެ ޖަޒުރަމުގައި ޝަކުވާ ދަންނަވަމެވެ. މިއަދާގެ އުޅުމެއްސަ މަދުކަމާއި މީހުންކުރުގެ މައްޗަށް ބާރު ނުހިންގުކަމާ ދެދުގައެވެ. އޭ އެންމެ އާދަވަންތަ ރައްމާނުވަންތަ ރަޙީމުވަންތަ ރަސްކަލާނގެލޮވެ! މިއަދާގެ މައްޗަށް އެންމެ އާދަވަންތައީ އިބަރަސްކަލާނގެއެވެ. އިބަރަސްކަލާނގެ ނިކަމެތިންނާއި އާދައްބާރުއް ނަމޭ މީހުންގެ ފަރާތުގައެވެ.

ދައްކަވައި ވޯޓުދެންވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ. މިއަދާގެ ސާހިބުވަންތަ ރަސްކަލާނގެއެވެ.
އިބަރަސްކަލާނގެ މިއަދާ ހަވާލުކުރައްވާނީ ކޮން ބަޔަކަށެވެ. މިއަދާގެ މުހިންމު
ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ނުދޫން ފައިވިއްދަރައިފައި މިބި ކިބުރުވެރި އަނިޔާވެރި
ދުޝްމިނުންނާކޮށެވެ.

ކާންދުއަކަށް މި ކަމުގައި އިބަރަސްކަލާނގެ ބުރިވޭނުގަތުމުގެ ނުވާކައި
ހިނދަކު މިއަދާގެ ފަރުވާފުއް ނުވެއެވެ. އިބަރަސްކަލާނގެ އިސްތިހާރާއި އުމަވަންތަކަން
މިއަދާގެ މަތްޗަށް ހަނަވަސްވެގެން ވެއެވެ. މިއަދާ އެދޭނީ އިބަރަސްކަލާނގެ ޖަހުފުގެ
ނުރުފުގެ ކަމްކާތަކެރިކަމާ ހިމާޔަތްވެ. އެ ނުރުފުލާ އަނދިރިކަން އަލިކަމަށް
ބަދަލުކުރުމަށް ނުރުފުގެ ދިނިޔާއި ރުހިވަތް ކަމެއް ފުރިހަމަ
އާރްސަތް ޖިނޭރަލަށް އެ ނުރުފުގެ ޖަރާއިމް އިބަރަސްކަލާނގެ ކާފިރާއި
ބުރިވޭނުގަތުމުން މިއަދާ ކަރާސަތީ ކާރުދަރުވުން އެދެމެވެ. އެހީ އަދަލު ކުރުމާއި
ނުބައި ކަންތައްތަކުން ކަރާސަތީ ފުޅަނ މިއަދާއަށް ބާރު ލިބޭ އިބަރަސްކަލާނގެ
ބަރަކާތްތެރިވެ."

އެ ބަޔަކާގެ ވެރިންކަމުގައި ޝަހީދާވީ ދުބާރަގެ ހިމަގައި އިމުރުސާރިބާގެ
މައްޗަށް ކުރިއާއި ސަރަހައްދަށް އެފުދުނެވެ. އެ ދަ މިއާސ އެ މީހުންގެ ނަޒާކަތް
ހާދިމު އައްދާސަން ގޮވައި ގެންސް ތައްޗަކަން ދާއިސްކަދުރު ކޮށިތަކެއް ޖަގައިފައި
އަރިހަށް ޑޭވިއްޔެ. އައްދާސް އިމުރުސާރިބާގެ އަތުގެކަން ތަރިކޮޅު އަރުވައިފައި
ކުރުފުމަތީގައި އިރީދައްޤެއެވެ. ކައުސަރިބާ ބިޔައްލާﷲ އަޖައިހިވަސައްޖަމަ ބިސްމި
ވިދާޅުވެފައި ފަރީއްކުރުވާން ގެއްޗިވިއެވެ. އެ ވަގުތު އައްދާސް ދަންނަވިއެވެ.

"ކަލާނގެ ރަސްކަލަންފުޅު ގަސްދީދަންނަވަމުވެ. ތިޔަ ވިދާޅުވީ މި ކަރައިގެ މީހުން މީގެ ކުރީން ކިޔައިދޭ އެއްޗެއް ނޫންތޯ."

އިބްރު ސާހިބާ ސުވާލު ކުރެއްވިއެވެ.

"ކަލޭގެފާނަކީ ކޮން ރަށެއްގެ މީހެއް ހެއްޔެވެ؟ ކަލޭގެ ދީނަކީ ކޮބައި ހެއްޔެވެ؟

"އައްބާސް ޖަވާބު އަރުވިއެވެ.

"އަޅުގަނޑަކީ ނަސްރާނީއަކީމުއެވެ. ނަޞާރާގެ މީހަކީމުއެވެ."

އިބްރުސާހިބާ ވިދާޅުވިއެވެ.

"ތުނުސް ބިން މައްޗާ ރަށުގެ މީހެއް ދޯއްތޯ؟"

އައްބާސް ދެންނެވިއެވެ.

"ކަލޭގެފާނަށް ތުނުސް ބިން މައްޗާ އެނގިލަޖެހިގެންނެ ކިހިނެއްތޯ؟"

އިބްރު ސާހިބާ ޖަވާބުދެއްވިއެވެ.

"އެއީ އަހުރެންގެ އަޅުކަމެވެ. އެކަލޭގެފާނަކީ ނަޞާރާ ކަލޭފުޅެވެ. އަހަރެންނަކީ ވެސް ނަޞާރާއީމުއެވެ."

އެހެން ވިދާޅުވުމާ އެކު އައްބާސް އިބްރު ސާހިބާ ނަޞާރާކަމަށް ހިތަވެ އިސްލާމް ވެއްޖެއެވެ. އިބްރުސާހިބާގެ އަތްމައިންބެފާގެ އިސްލާމިކުރުގައި ބޮސްވެރިން

ފެނައިފިއެވެ. އޭރު ޢުތުބާއާއި ޝައިބާއާ ދެ މީހުން ތިބީ އެ ތަން ބަލަހައްޓައިގެންނެވެ. އައްދާސް އެނބުރި އައުމުން އެ ދެ މީހުން އޭނާއަށް މަރްޙަބާކިޔައެވެ.

"ކަލޭގެ ތިޔަ ކާރި ކިހިއްޔެވެ؟ ކަލޭގެ ދީން ހަމަ ކޮންދީނެއްތޯއެވެ."

އައްދާސް ޖަވާބުދިންނެވެ.

"ސާހިބުންނޭވެ! އަޅުގަނޑު މި ކުރި ކަލަން ވުރެ ރޭކު ކަލޭއް މި ދުނިޔެ މަސައްކަތު ނުވެއެވެ. އެކަލޭގެފާނު އަޅުގަނޑު ގާތު ވިދާޅުވި ނަބީބޭކަލަކަށް ވުނީ އެނގިވަޑައި ނުގަންނަވާނެ ވާހަކަފުޅުތަކެވެ."

އަރުހުރި މާތްالله އެކަލާނގެ ރަސޫލާ ޖެހިގެން އަދިއިރުއްސަވާފައި ފުރަބަދަމަތާ ބޮސް މަރާލައިކަމާ ފޮނުއްވިއެވެ. ޢުތުބާއާ ޝައިބާ އެ ބަލައިގެން ނުކުމެވަޑައިގެން ނަފުރާއަށް ދަތުރުކުރެއްވި މަރުޙަބާކިޔައެވެ. ފުރަބަދަމަތާ ބޮސް މަރާލައިކަމާ ވިދާޅުވިއެވެ.

"އަރުހުރި މާތްالله ކަލޭގެފާނުގެ ގައުމުގެ މީހުން ކަލޭގެފާނަށް ރައްދު ކިޔަ ބަސްތަކެއް އައްސަވައި ދީގެންނެވިއެވެ. ކަލޭގެފާނު އަދުރު ކުރައްވާށޭވެ. އެ މީހުންގެ މަސައްކަތް އަރުސަވައިންނެވެ. ކިޔުން ދެ ފުރުބަދަ ވައްޓައިލައްވާ ހުރިމެވެ."

އިބުރާހީމާ ބަރީފުޅުކުރައްވިއެވެ.

"ނޫންނުކޮވެ. ތިމަން ކަލޭގެފާން އެދި ވަޑައިގަންނަވާނީ ތިޔަ ގޮތެއް ނޫންނެވެ. އެބައިމީހުންގެ ދަރިކޮޅުތަކުން ވިޔަސް އެކަލާނގެއަށް އަޅުކަންކުރާ ކަލަކު ހުރިވާ ބަޔަކު ނުކުމެވެއޭވެ."

ފަރުބަދަތަކާބެހޭ މަލާއިކަތާ ވިދާޅުވިއެވެ.

"ކަލޭގެފާނުގެ ވެރިރަސްކަލާނުގެ ކަލޭގެފާނަށް ނަން ދެއްވައިފައިވާ ފަދައިން ކަލޭގެފާނަކީ އޯގާވެރި ކުލުނުވެރި ބޭކަލަކުމުއެވެ."

ކީރިތިރަސޫލާ އެކަލޭގެފާނުގެ ޤައުމަށް ތެދުމަގު ދެއްކެވުން އެދިވަޑައިގެން ދުޢާ ކުރައްވަމުން ކުރިއަށް ވަޑައިގެންނެވިއެވެ.

ކުރީން ވެސް އިޝާރަތްކޮށްދި ފަދައިން ކީރިތިރަސޫލާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަ ޠާއިފަށް ވަޑައިގެންނެވި އިރު ވެސް ޠާއިފުގެ ސަޤާފީ އިޤްތިޞާދީ ޙާލަތާއި ދީނީ ފިކުރު އޮންނަ ގޮތް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ދެނެވަޑައިގެންނެވިއެވެ. ޤުރައިޝުންނާއި އެ ރަށުގެ ކަމުވެރިންނާ ދެކެދު އޮންނަ ގުޅުން ވެސް ވަންހަނާވެވަޑައިގެންފައި ނުހޮވެ. އެ ރަށުގެ މަސައްކަތްކުރެއްވުން ހުއްޓާ ނުހުރެ ފައިދާ ހިތާ ބޭނުންތެރި އެ މާތް ރަސޫލާގެ ދަތުރުފުޅު ވާނީ ދިޔުމަށްފަހުން ފަދަ ކަމަކަށްކަން ވެސް އެނގިވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އެބައިމީހުންގެ ބަލްދު އަމަލު ހަރުކަށިކަން މިންވަރު ވެސް އިޙްސާސް ކުރެއްވިއެވެ. ނަމަވެސް އެމާތް ރަސޫލާ ނަބިކަމާއިގެން ފޮނުއްވި އެންމެހައި މީސްތަކުންގެ ގާތަށެވެ. ޢާލަމްތަކަށް ރަޙްމަތްކަމުގައެވެ. އެންމެހައި މީސްތަކުންނަށް ތެދުމަގު ދައްކަވައިދެއްވުމެވެ. އެހެންކަމުން ކަނޑަ ފަދަ އަޒުމް ދެއްވާނަށް ދިރިއުޅުން ކަމުގައިވިޔަސް ޖެހިލުންވެ މިކަމުގައި ވެސް އިސްލާމްދީނުން ދަތުރުފުޅު ދެއްވިޔަސް ކީރިތިރަސޫލާއަށް ހުރިހާ ޙާލަތެއްގައި ފަރުސާކެވެ.

ކީރިތިރަސޫލާ ޞައްލަﷲ ޢަލައިހިވަސައްލަމަގެ މި ދަތުރުފުޅާ ގުޅިގެން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާން ބަހައްޓަން ޖެހޭ ފިލާވަޅުތަކުގެ ތެރެއިން

ސާހިބާގެ އަޒުމުދުގެ ވަރުގަދަ ކަމެވެ. އަމިއްލަދުލުގެ ނަފުސުގެ މައްޗަށް ބާރުވާ ވަރުގަދަ އިރާދީމާތެވެ. ހިތްވަރުދުގެ ގަދަކަމެވެ. ކަށްކަމާ ހުރިމަތިލައްވަން ހިފެހެއިގަންނަވާކަމެވެ. ޖާއިލު ކަހަލަ ބީރައްޓިރުގު ރަހަރަކަން އެންމެ ދުރު މީހުން ކުރެ އެކަކު ކަމުގައިވާ ހާލުކުރުގައިވެއިގެން އެ ރަށުގެ ބޮޑުނިންގަން ދަރުވަތުދެއްވިކަމީ އިތުރުސާރިބާގެ އިސްވެދުންހުރި މަތިވެރި ސިފަފުޅުތަކުގެ ސާފުދަލީލުތަކެވެ. އެ ދަރުވަތުދެއްވީ އެއުރުންގެ އަޚުދާއާ ފުރާއަރާ ދަރުވަތުދެއްވީކަމެވެ. އެބަހުރިހުންގެ އިޙްތިރާމާއި ހަރުސްވިރާތަން އުނިކަން ނުޖެ އިމްތިސާލު މަސްލަހަތަން ގެއްލުންވާނެކަމަން އެއުރުން ގަބޫލުކުރާ ދަރުވަތުދެއްވީވެ.

ޝަރުޢާއި ވެސް ނުވެވެ. ކައުސާރިބާ ބަތްލަﷲ ޖަލްޕިރު ވަސަތްލަމަގެ ޖާއިފުގެ ދަރުވަތުފުޅަކީ ކުއްލިއަވަސް ނަތީޖާއެއް ފެނުމުގެ ނަޒަރުން ބަލާއިރު ގާތިލާބު މަސައްކަތްފުޅެއް ނޫނެވެ. އިސްލާމީ އިންޒިލާބު ފުދަ އިންޒިލާބީ މަސައްކަތްތަކުގައި ބައެއް ފުރަރަން ނާކާމިލާބާ ހިދުމަތިވުމަލީ އާ ކަމެއް ނޫންކަމެވެ. ނަމަވެސް އިސްލާމީ ތަރުބިޔާގެ މަގުސަދަން ބަލާއިރު އެ ދަރުވަތުފުޅުގެ އަހަންމިއްލަތް ގުދު އިންކާރު ކުރެވޭކަށް ނުވެވެ. އެ ދަރުވަތުފުޅުގެ ސަބަބުން ވަނީ ސިޔާސީ ގޮތުންގައި އިޖުތިމާޢީ ގޮތުންގައި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން އަޚްލާޤީ ގޮތުގައި އެކަތިފަޅިއަކަށް ރުނާވެ އިސްލާމީ ތަރުބިޔަތު ކުރުވުމުގެ ފުރުސަތު ފުޅުބަރަގައިގެންފައެވެ. ކައުސާރިބާ ބަތްލަﷲ ޖަލްޕިރިވަސަތްލަމަގެ މުރިނުމަތުން ވަނީ ޖާއިފުގައި އިސްލާމްދީނުގެ އަލި އިންދިފައެވެ. އެ ޢަލީން ފެށި މަލަސްވަނީ ކުފުރާއި ޝިރުކުގެ ބަނދުނުގެ ތަޅުގައި ވެސް ހުރިހުން ބޮޑުވަރުން އަލިސްވެފައެވެ. އެންމެ ފަހުން އެ ގަސްވަނީ އާބާދާ ވަރުގަދަ ބިމަކަ ގަނޑެއް ވެފައި ދިމިއްޖެއަނ ފާޅުވެފައެވެ.

ޖާއިޒަޔީ އިތުރުސާރިބާއަން ބީރައްޓެހިފުދު ރަނގަޅުވެ. އަސްލުކޮށްން

މާތްވެގެންވާ މަސްހޫރު އިތުރުސާރިބާގެ ހުރިހާ ބިލަވެ. އަދިއިތުރުވެ ވަޢަދުވެ.

ނަމަވެސް އިސްލާމީ ތަރުތީބު އެހެއިތިހާރު ބަހައިނު މަތީގެ ވެސް ހުކުމްނެތް ވެސް

އެހެން ސާރިބާއަށް ޖަވާބު ގެމުދުގެ ހަރާމް ހުކުރު ފާއިދާކުރެވޭ. ސާބިތުވެފައިވާ

ދަލީލު ވަނީއެއް ކުރަމުން. އެހެނީ ވެސް އިތުރުސާރިބާ މާތްވެ ވެމެހެއް

ނުވަތަވެ. ހިތްވަރުދެ އެކުވެރި ނުވަތަ ކުރީގެ ފަރާތްތަކުގެ ދޭތެރޭ

ދޭތެރޭ ނުވަތަވެ. ޖާއިޒުން މަސްއަލަ މިސާލުތަކުގެ ފަރާތްތަކުގެ ތަފާތުކަމެއް

ދެކޭތީ ނަންގަތުވެ. ޚިޔާލު.

އަޅުގަނޑު މާތްالله ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ އިތުރުސާރިބާ ރަސޫލުالله

ޞައްލަﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ދީނުގެ ތަޢާލީމު ދޭނެވެ. އިތުރުސާރިބާ

ނަހަރާމްކަމެއް ހުރިކަމަށް ނުކުރެވޭ. އެ ކަލާމުގައި ވާހަކަ ސޫރަތުލް

އަލްބަޤަރާގައި ސޫރަތުލް ދީނުގެ ބާބުން ކުރަން ކަނޑައެޅުނެވެ. އިތުރުސާރިބާގެ

ހުކުމް ދީނުގެ ތަޢާލީމް ބައްލަވާ އެއްވެސް އިސްލާމީ މަސްއަލަ ވެސް

ހަމަގައި ހުކުރު މާތްالله އިތުރު ސާރިބާއަން ފަރާތް ކުރެއްވިވެ. އިތުރުސާރިބާގެ

ދައުލަތް އެއްބަސް އިޖުމާ ނުކުރީ ނަމަ އެ ދައުލަތް ހުއްޓައިލާ ފަރާތްތަކާ

ގުޅޭ ތަކެތި އެއްވެސް ބައިވަރު ބަލާ ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވެގެން ކުރާ ފަރާތް

ތަސައްރުފްވެވެ. އެ ކަލާ ބަލާކުރަން ވާހަކަ ދޭތެރޭގައި ބަލައިލާ

އާދައިގެ ގުޅުންތަކަށް އިތުރުސާރިބާގެ ފައިދާގެ ކަމަކީ ބަޔާނެއް ވެސް

ފާހަގަކުރެވޭ. ވާހަކަ ދޭތެރޭގައި ވަރުގަދަ ވަރަށް މި ދަންނަވާ ގޮތުގައެވެ.

"އަދި الله ގެ މަގަށް ގޮވައިލައްވާ ނަބިއްޔާއަށް އިޖާބަ ނުދީފިމާ (ދަންނަވާނެވެ.) ފަހެ އޭނާއީ ބިމުގައި (الله) ނުކުޅެދުއްވާ މީހަކު ކަމުގައި ނުވެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެފިޔަވައި އޭނާއަށް އެހީތެރި ފަރާތްތަކެއް ވެސް ނުވެއެވެ. އެއުރެން ވަނީ ފާޅުވެގެން ހުރި ފުރެދުމުގައެވެ." (ސޫރަތުލް އަޙްޤާފު: 32)

އަދިވެސް ވަޙީކުރައްވައިފައިވެއެވެ.

"އަދި ތިމަންމެންނަށް ބިމުގައި الله ނުކުޅެދުއްވައި ނުލެވޭނެކަމާއި، އަދި އޭނާއަށް ފިލައިގެން ދުއްވުމުގައި ވެސް ނުކުޅެދުއްވައި ނުލެވޭނެކަން ތިމަންމެން ޔަޤީންކުރީމުއެވެ." (ސޫރަތުލް ޖިންނި: 12)

ބާރަންވެރިޔަ ނަސްރާނީ ބަޝާރަތާ ވިދިގެން އިމްރާސާރިބާގެ ހިމާޔަތްދުވަސް ވަކިން ގަދަވެފައެވެ. ޖެހިފައިން ނުކުމެވަޑައިގަންނަވައިދޭ އެ ރަށުގެ ގެންޖެއިންގެ އެއްކޮޅަށްވާ އަޖާއި އަޅުދިރަބަޔާގެ އަހު އިހުވަޖެއިގެން ހިއްޖުދުގައި އެދުރުން ޖަހަމާއި ހިފަހަކުން ހަނިކޮށްގައި އެދުރުން ފާރަހައް ވަނީ މުޖިން ފަސްޓަހުދު ވެފައެވެ.

ކައުސާރިބާ ބިޔަރާالله އަލައިހިވަސައްލަމަ ނަހުލާއިން މައްކާއަށް ވަޑައިގަންނަވާން ފެއްޓެވުމުން ޖައިދު ބިން ހާރިސާގެ ރަސޫލުالله އަށްޓަ ވިދާޅުވިއެވެ.

"ކަލޯގެފާނު މައްކާއަށް ވަޑައިގަންނަވަނީކީއެވެ. މައްކާގެ ޤުރައިޝުންވެސް ކަލޯގެފާނު އެ ރަށުން ފައިބައިވަޑައިގަތުމަށް މަޖުބޫރު ކުރިއެވެ."

ކައުސާރިބާ ބިޔަރާالله ޖަލައި ވަސައްލަމަ ޖަވާބުދެއްވިއެވެ.

"އޭ ޒައިދުވޭ! ކަލޭގެފާނު ތިޔަ ދޫކޮށްލައިގެންނަވާ ވަރަށް ވުރެ މާ ތަނަވަސް ސަވާބުމަތީގެ މަގެއް އަހަރުނި މާތްﷲ އަރުވަންނަވަން ދޫކޮށްލައިފިއްޔާއެވެ. އަހަރުނި މާތްﷲ އެކަލާނގެ ދީނަށް ނަސޭހަތް ދެއްވާނެކަމި ކަށަވަރުކަމުކަމެވެ. އެކަލާނގެ ނަބިއްޔާއަށް ގަދަކަން ދެއްވާނެއެވެ."

ރަސޫލާ ޞައްލައްﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ޒައިދުގެފާނަށް މި ޖަވާބު ދެއްވުމަށް ފަހު މައްކާއާ ދިމާއަށް ދަތުރުކުރައްވަމުން ވަޑައިގެންނެވިއެވެ. އިތުރުސޫރިޔާ ޞައްލައްﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ މަސްޖިދު ކުރައްވާ މައްކާގެ ބައިތުގައި ހުންނަ ހިރާ ފަރުބަދަރީގައެވެ. އިތުރުސޫރިޔާ ޞައްލައްﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ މައްކާއަށް ވަޑައިގެންނެވުމާއި ކަމަކާއި ހުންނެވުމާއި އިސްލާމީ ތަރުހީބުގެ މުސްތަޤްބަލަށް ބަލައި ތިބީ ކަލޭގެފާނެވެ. އިސްލާމީ ތަރުހީބަށް ހޭލުން ފެށީ ހުރިހާ ގޮތަކުން ނަޞްރުކުރެއްވުން ބަލައެވެ. އިސްލާމީ ދަޢުވަތަށް ކާމިޔާބީގެ ސަލާމަތު އެކަން މަގުބަލައި ހުރިހާ ގޮތަކުން ބަލައެވެ.

ކުރީން ފަހު ދެންނެވި ފަތަހީން އަބޫބަކުރު ވަހީ އިސްލާމީ ސާރިޔާ ޞައްލައްﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ އާއިލާއިން ބޭނުންކުރެއްވިއެވެ. އެކަންކަމުން އެ ވަޙީއެއް ކަނޑައެޅުން ގޮތަށް ކިޔެވުމުގެ މަސައްކަތްތަކުން ހުރިހާވަޙީއަކީ ކަނޑައެޅިގެންނެވެ. އިސްލާމީ ސާރިޔާ ޞައްލައްﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ ފުރަތަމަ އެހެން އިންސާނުން ނަމަ އެ ކަމުގެ ހަޤީޤަތް ހޯދުމަށް ފަސޭހަ ކަމަކަށް ނުވިސްނާކަން ކަނޑައެޅެވެ. ނަމަވެސް އިސްލާމީ ދަޢުވަތުގެ ދޮރުވިސްނުންތަކުން ނުހަނު ފަސޭހަތަކުން ކަމާ އެއް އެ ކަމުގެ ހަޤީޤަތް ހޯދުނީއެވެ. އިސްލާމީ ސާރިޔާ ޞައްލައްﷲ ޢަލައިހި ވަސައްލަމަ

ކަނޑައެޅުއްވީ މުޙައްމަދު ބިން އަލީގެ ހިމާޔަތް ހޯއްދަވުމަށެވެ. އޭނާގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ދަށުގައި މައްކާއަށް އަނބުރައިގެންނެވުމަށެވެ. ކައުސާރީބާ ބަވްދުﷲ ޖަޙައިރިވަސަލްޙަމަގެ މި ހިއްވަވުމަކީ ވަރަށް ފަސް މުސާސަދު އިސްތިހާރުކުރެވެ.

ތިމާގެ ކިބައިން ހިމާޔަތް ހޯއްދެވީ މިފަހަރު ހިމާޔަތް ނުދީ ރައްދުކުރުމަކީ އެ ޒަމާނުގައި އަރަބީންގެ މާތް މީހުންގެ އާދަޔެއް ނޫނެވެ. އެމީހުން ދުނިޔާ ގޮތުގައި ތިމާގެ ހިމާޔަތަކީ އެކަށް މިޒާޖުން ހިމާޔަތް ނުދިނުމަކީ އާދި ސަރަދާރުން ހިތްވަރުގަދަ ކަމާއި ޒިރުހުވަންތަކަމާ ހިލާފު ކަމެކެވެ.

ކައުސާރީބާ ބަވްދުﷲ ޖަޙައިރިވަސަލްޙަމަ މުޙައްމަދުގެ ގާތަށް ދިޔަކަށް ފޮނުއްވައި ވިދާޅުވިއެވެ. ތިމަން ކަޑައެޅީން މައްކާއަށް އަނބުރައިގެންދަވަން ކަށަވަރު ރައްކާތެރިކަން ދިނުމަށް ހޯއްދެވީމުއެވެ؟ އޭނާ އާދޭސް އަދަދަށް އަނބުރައިގެންނަވާށެވެ ދެންނެވިއެވެ. އިބްނު ސަޢުދުބާއަށް މިހާރުގެ ތަރާފުގެ ޖިބްރަޢީލްގެންނެވިއެވެ ނުދޭންކަމުގައި ދެންނެވިއެވެ. އޭނާ އޭނާގެ ދަރިންނާއި އަދި ގާތިމީހުން ހަމައެކު ހިޖުރަގެން އައިސް އިބްނު ސަޢީދާ ޢުބައިދުﷲ ޖަޙަޝީ ކައުތަރުގެ އަރިހަށް ގެންދިއައެވެ. އިބްނު ސަޢީދާ ގާތުގައިގެން އޭނާ މައްކާއަށް އަނބުރައިގެންދާން ފެށުމުން ފޮރުވައިގެން ބާޒުން އަހަރެ އޭނާ ސަލާމަތްކުރިއެވެ.

"ތިޔަ އުޅެނީ ތަބާވެގެން ހޯއްދެވީ؟"

މުޙައްމަދު ޖަވާބުދިންނެވެ.

"ނޫނެކެވެ. މި އުޅެނީ ތިމާގެކަން ހުރި މާތް ސާރިބާކަން ހިމާޔަތް ދީގެންނެވެ."

ހުޖުއިރު ހެ ޖަވާބާ ހެދު ހޭނާ އިތުރުސާރިބާއަން ރިޢާޔަތް ހެދުވިކަން އިޢުލާނުކުރިއެވެ.

ދެކައިސުން ބުނެފެވެ.

"ކަލޭގެ ޖިންނާއެއް އަހަރެމެން ނުދުގެރާހިމުއެވެ."

އިސްލާމީ ތާރީޚާއި ދުނިޔޭގެ ތާރީޚުގެ ނަޖަރުން ބަލާއިރު ވެސް ހުޖުއިރު ބިން ޢަދީގެ މި އިއްލާނަށް ވަރަށް މުހިންމު އިޢުލާނެކެވެ. ހާއްމު ގޮތެއްގައި ހެ އިއްލާނާ ބައިގޮތުން ހިއްލުކުރެވޭ ގޮތަށް ވެރި ވާ މުހިންމު އިއްލާނެކެވެ. ހެ ރިޢާޔަތްގެ ސަރަހައްދު ނިކަތް ބޭނުންތެރި ނަތީޖާއަށް ބަލާއިރުއެވެ. ކައުސާރިބާ ޢަބްދުﷲ ބިން ޢަމްރުބިން ޢާޞް މަޢާކަގައި ހުސްނަވައި އިސްލާމީ ތަހުރީކު ހިންގެވުމުގެ ދުރުސަތު ލިބިވަޖެއިގެންނެވި ހެ ރިޢާޔަތްގެ އިއްލާނުގެ ސަރަހައްދުންނެވެ. އަރަބި ގަބީލާތަކާ ހަމައަށް އިސްލާމީ ތަރުޖަމާ ދުވާކުރައްވުމުގެ މަގު ދަރިވި ހެ އިއްލާނުގެ ސަރަހައްދުންނެވެ. ހެ ކަމަކީ ހެ ވަގުތަށް އިސްލާމީ ތަރުޖަމާން އިންތިޒާ ދަރުމަޖެހެން ބޭނުން ވެދެއި އާޚިރު ކަމެކެވެ.

ކައުސާރިބާ ޢަބްދުﷲ ބިންޢަމްރުބިން ޢާޞްރުމަ ހުޖުއިރު ބިން ޢަދީގެ މި ހަރީޚިރަކުގެ އަމު ވަޖަން ކުރެއްވިއެވެ. ހުނާގެ ދުރުސް ދިބިވަޖެއިގެންދެއި ހުރި ހުނަދީގެދުވާސަކަހް ހުރި ކަމުގައި ވިދާސް ވެހެވެ. ބަދުރު ހަނގުރާމައިގައި މުސްލިމުންނަށް ނަސްރު ދިބި ދެކަރައިސުންގެ ހަޖީރަ މިހުން ހަހުޑުވެމުން ހެ މިހާ ބާހަ ގޮތުން ހަދީސް ކުރެއްވިއެވެ. މިއަދު ހުޖުއިރު ބިން ޢަދީ ދުނިޔޭގައި ހުރިހާ ޢަހުސް މި ހެންމެހާ ބާހަގޮތުން ސަފާ ކުރި ކަމުގައިވާ ނަމަ މި

އެންމެން އޮނާއަރު ދެއްކީމުހެވެ. މުޖުތަމަޢު ވަކި ބަދަލު ހަނގުރާމައިގެ ކުރިން މަރުވެފައެވެ. އޭނާ މަރުވީ ކާފަރުކަންމަތީގައެވެ. އިންސާނިއްޔަތުގެ މުޖުތަމަޢުގެ ހުޅުދުރުގެ ފާޑުކަން ހުރި މި ޒަމާނުގެ މަތީންނެވެ.

ހަވާލާ

1. އައްރަޙީޤުލް މަޚްތޫމު މައުލާނާ ޞަފިއްޔުއްރަޙްމާން މުބާރަކްފޫރީ
2. ޤާއަމްބަރު އަޙްމަދު ވަޙީދު ޢިލްބަރ ނަޞީރު އަލްމަދު ނާޞިރު
3. މުޖުތަމަޢު އިންސާނިއްޔަތު ނަޢިން ސިއްދީޤީ
4. އައްސީރަތުއް ނަބަވިއްޔާ ފަސީލަތުއް ޝަރީފް ހުސައިން ސަލާމްއްދީން